

Голові спеціалізованої вченої ради із захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії ID 4569 Національного технічного університету "Дніпровська політехніка", доктору технічних наук, професору, професору кафедри системного аналізу та управління Національного технічного університету "Дніпровська політехніка"

Молокановій Валентині Михайлівні

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора наук з державного управління, професора Пархоменко-Куцевіл Оксани Ігорівни на дисертаційну роботу Кошелевої Людмили Єгорівни "Удосконалення публічного управління та адміністрування соціалізації економіки України", подану до захисту у разову спеціалізовану вчену раду Міжрегіональної Академії управління персоналом на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування

Актуальність теми дисертації, зв'язок з науковими програмами, темами

Соціалізація економіки у 21 столітті перетворилася на глобальний тренд її розвитку. Специфіка процесів соціалізації у кожній країні зумовлена національними культурно-історичними, соціально-політичними, правовими, морально-психологічними чинниками, залежить від рівня розвитку продуктивних сил, значною мірою визначається офіційною економічною політикою держави, її соціальними пріоритетами. Складність і неоднозначність цих процесів у сучасному суспільстві зумовлює те, що на даний час соціалізація залишається однією з головних сфер проблемно-орієнтованих досліджень, вимагає ширшого їх пояснення на основі міждисциплінарного дослідження культурноісторичних, національно-політичних, соціально-економічних, моральноправових елементів соціальної системи. В Україні вона проявляється у забезпеченні спрямованості розвитку економічних процесів та формування й підтримання умов соціальної безпеки

на засадах: 1) демократизації відносин власності; 2) лібералізації економічних відносин і розвитку ринкової конкуренції; 3) впровадження відносин соціального партнерства між суб'єктами соціалізації; 4) посилення ролі громадян в соціально-економічних відносинах під впливом децентралізації; 5) формування та нагромадження соціального капіталу; 6) пошуку ефективних механізмів узгодження економічних інтересів і розв'язання соціальних суперечностей на основі впровадження сучасних підходів до управління на різних рівнях функціонування економіки.

Таким чином, дисертаційне дослідження Кошелевої Людмили Єгорівни щодо удосконалення публічного управління та адміністрування соціалізації економіки України є актуальною та своєчасною науково-дослідною роботою для удосконалення української системи публічного управління і посилення вітчизняної науки публічного управління та адміністрування в аспекті поглиблення окремих уже актуалізованих у теорії питань даної проблематики механізмів публічного управління публічного управління та адміністрування соціалізації економіки України.

Дисертаційну роботу виконано як частину загального плану науково-дослідних робіт Дніпропетровського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України за комплексним науковим проєктом «Державне управління та місцеве самоврядування» Національної академії державного управління при Президентові України, – в межах наукових тем «Управління потенціалом сталого розвитку територій в умовах децентралізації влади» (державний реєстраційний номер 0116U002651, 2017), «Розробка знаннєвої моделі професійної освіти фахівців публічного управління та адміністрування за напрямом «сталий розвиток територій» (державний реєстраційний номер 0118U006489, 2018), «Розробка знаннєвої моделі професійної освіти фахівців публічного управління та адміністрування за напрямом «сталий розвиток територій» (державний реєстраційний номер 0118U006489, 2019).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх вірогідність

Високий ступінь теоретичного, методологічного та емпіричного обґрунтування наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації, на наш погляд, підтверджується великою кількістю проаналізованих наукових праць, широкого кола опрацьованої джерельної бази з різних галузей науки (публічне управління та адміністрування, право, економіка тощо) та чинних

нормативно-правових актів, зокрема в контексті дослідження публічного управління та адміністрування соціалізації економіки України.

Поставлена автором мета дисертаційної роботи – удосконалення публічного управління та адміністрування соціалізації економіки України – логічно розкрита.

У першому розділі *«Теоретико-методологічні основи публічного управління та адміністрування соціалізації економіки»* проаналізовано еволюцію наукових та практичних підходів щодо визначення сутності публічного управління та адміністрування, здійснено порівняння підходів різних авторів щодо характеристики публічного управління та адміністрування та її наповнення, охарактеризовані методи публічного адміністрування, які розподіляються на види за різними критеріями: в залежності від форми вираження; залежно від правових властивостей; за ступенем владного впливу на об'єкти та за суб'єктивним складом. Також, визначені основні принципи публічного адміністрування як запорука ефективної реалізації роботи публічних адміністрацій. Зазначено, що джерелом соціалізації виступають соціальні інститути, які встановлюють граничні рамки життєдіяльності для членів суспільства. Запропоновано концепцію публічного управління та адміністрування соціалізації економіки як процесу взаємодії суб'єктів публічного управління, у рамках якого в управлінській діяльності формується пріоритет розвитку, державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, забезпечення нових умов, правил, знань його життєдіяльності та яка є таким етапом розвитку економічної системи, у міру завершення якого економіка набуває характеристик високої соціальної орієнтованості. Розглянуто поняття таких категорій як «людський розвиток», «людський капітал» та «людський потенціал».

У другому розділі *«Зарубіжний та національний досвід публічного управління та адміністрування соціалізації економіки»* проаналізовані світові тенденції публічного управління та адміністрування соціалізації економіки. Здійснено порівняльну характеристику моделей публічного адміністрування в зарубіжних країнах світу, зокрема, австралійську, шведську, німецьку, японську та американську моделі. Здійснено аналіз досвіду розвинених країн світу в ході розвитку публічного управління та адміністрування соціалізації економіки три групи методів державного регулювання соціально-економічних процесів (адміністративний, економічний, соціальний), які стали ключовими в реалізації соціальної політики. Аргументовано показники передових країн, які вказують про свою прихильність демократії і ринковій

економіці, надаючи платформу для порівняння політичного досвіду, пошуку відповідей на загальні проблеми, виявлення передового досвіду і координації внутрішньої та міжнародної політики. Виокремленні національні організаційні аспекти публічного управління та адміністрування соціалізації економіки. Зазначено, що в Україні накопичилося чимало протиріч і проблем у відносинах власності, що гальмують соціально-економічний розвиток. Соціалізація власності виявляється і через соціалізацію окремих прав власності. Так соціалізація права управління (можливість вирішувати долю матеріальних благ) може відбуватися і відбувається шляхом делегування його функцій державі, чи громадським організаціям. Проведено оцінку стану та визначення проблем публічного управління та адміністрування соціалізації економіки України. Вивчено практичний досвід публічного управління та адміністрування соціалізації економіки в Україні. Систематизовано характерні проблеми публічного адміністрування. Держава виступає агентом соціалізації, що володіє великими ресурсними можливостями здійснення впливу на процеси залучення особистості (державного службовця та посадових осіб місцевого самоврядування) до вимог суспільства. Крім того, держава має величезний інструментарій, що забезпечує можливості регуляції процесів соціалізації економіки. В якості основних державних механізмів регулювання публічного управління та адміністрування соціалізації економіки можна виділити ідеологічні та інституційні.

У третьому розділі *«Удосконалення методів забезпечення публічного управління та адміністрування соціалізації економіки України»* запропоновано механізм імплементації зарубіжного досвіду публічного управління та адміністрування соціалізації економіки в управлінську практику України. З урахуванням існуючих проблем та досвіду європейських країн в сфері публічного адміністрування запропоновано цілі публічного управління та адміністрування соціалізації економіки. Обґрунтована необхідність застосування інформаційно-комунікаційних технологій як основи більшої відкритості органів влади перед суспільством та засобу контролю збоку громадських організацій. Крім того, це дозволить налагодити ефективний зворотній зв'язок. Обґрунтовані напрями розвитку громадських організацій як запорука підвищення ефективності публічного управління та адміністрування соціалізації економіки та взаємодії з органами державної влади. Запропоновано заходи з удосконалення методичного забезпечення публічного управління та адміністрування соціалізації із запровадженням збалансованої системи показників як індикаторів системи

5

публічного управління та адміністрування соціалізації економіки. Обґрунтовано підхід до побудови моделі розвитку публічного управління та адміністрування соціалізації економіки на основі реформування соціальної політики, яка містить у собі напрями розширення повноважень суб'єктів публічного управління та адміністрування соціалізації економіки на різних рівнях управління, визначення пріоритетів розвитку в соціальній і трудовій й економічно-виробничій сферах та спрямована на нейтралізацію негативних і підживлення позитивних тенденції за рахунок своєчасно реалізованих державних керуючих впливів та отримання додаткових соціально-економічних ефектів. Завдяки використанню моделі розвитку публічного управління та адміністрування соціалізації економіки щодо реформування соціальної політики негативні тенденції нейтралізуються своєчасно реалізованим державним керуючим впливом, а позитивні коливання будуть сприяти отриманню додаткових соціально-економічних ефектів. Пропонується використовувати систему показників ефективності публічного управління та адміністрування соціалізації економіки. Ці критерії соціалізації дають змогу визначити вплив основних результатів публічного управління та адміністрування соціалізації економіки.

Обґрунтованість одержаних результатів забезпечується шляхом комплексного використання в дисертаційній роботі загальнонаукових і спеціальних методів. Обрані методи відповідають сутності об'єкта дослідження. Об'єкт (суспільні відносини у системі публічного управління та адміністрування соціалізації економіки) і предмет (удосконалення публічного управління та адміністрування соціалізації економіки України) дослідження відповідають заявленій темі. Поставлені дисертантом завдання розкривають мету дослідження. Структура дисертації логічна, матеріали розділів викладено відповідно до мети і поставлених завдань.

Викладене вище свідчить про достатній рівень обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційного дослідження. Висновки у цілому відповідають поставленим завданням, відповідно відтворюються в оприлюдненому тексті анотації.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів, повнота їх викладу в опублікованих працях

Оцінюючи зміст дисертаційного дослідження, можна стверджувати, що отримані наукові результати є достатньо аргументованими та обґрунтованими. Представлена до захисту робота є самостійною,

інноваційною – в ній здебільшого порушуються питання, які характеризуються невисоким рівнем розробки в Україні. Наукова новизна та висновки дисертації сформульовані чітко і конкретно, отримані на основі логічного та послідовного викладу матеріалу. Розділи дисертаційної роботи взаємопов'язані між собою та структурно доповнюють один одного.

Зазначене дозволяє зробити висновок про достатню обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації, а також про логічність, системність, послідовність та комплексність викладу матеріалу.

Власне наукова новизна отриманих автором результатів полягає в тому, що в дисертаційному дослідженні *уперше* розроблено модель розвитку публічного управління та адміністрування соціалізації економіки на основі реформування соціальної політики, яка містить у собі напрями розширення повноважень суб'єктів публічного управління та адміністрування соціалізації економіки на різних рівнях управління, визначення пріоритетів розвитку в соціальній і трудовій й економічно-виробничій сферах та спрямована на нейтралізацію негативних і підживлення позитивних тенденції за рахунок своєчасно реалізованих державних керуючих впливів та отримання додаткових соціально-економічних ефектів.

До методологічних здобутків автора слід віднести: *удосконалення* графічну проактивну модель публічного управління та адміністрування соціалізації економіки, основними властивостями; групування показників публічного управління та адміністрування соціалізації економіки, які є індикаторами ефективності публічного управління та адміністрування соціалізації економіки; фінансово-економічний механізм імплементації зарубіжного досвіду публічного управління та адміністрування соціалізації економіки в управлінську практику України.

Основні результати дисертаційної роботи опубліковано в 11 наукових працях, зокрема у 3 наукових статтях у фахових виданнях України та 3 наукових статтях у періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до ОЕСР, а також у 5 публікаціях в міжнародних науково-практичних конференціях.

Варто відмітити, що апробація результатів дослідження на науково-практичних конференціях демонструє планомірність і системність роботи здобувача протягом всього періоду роботи над дисертацією. Зміст анотації ідентичний основним положенням дисертації. Опубліковані наукові праці повною мірою відображають основні положення та результати дослідження.

Практичне значення і впровадження одержаних результатів дослідження

Результати наукових положень і висновків, сформульованих у дисертації Кошелевої Людмили Єгорівни, є актуальними та вже використані та можуть знайти подальшу реалізацію у можливості застосування її наукових положень і висновків у практичній діяльності органів державної влади, місцевого самоврядування, організацій громадянського суспільства для удосконалення публічного управління та адміністрування соціалізації економіки України. Матеріали дисертації можна використати у навчальному процесі в системі підготовки фахівців із публічного управління, правознавців, громадських активістів і у проведенні навчання із підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування. Результати дисертаційної роботи використані: Дніпропетровською обласною асоціацією органів місцевого самоврядування (довідка від 12.02.2021 № 04); Департаментом економічного розвитку Дніпропетровської державної адміністрації (довідка від 23.03.2021 № 591/0/31-21); Департаментом соціального захисту населення Дніпропетровської державної адміністрації (довідка від 12.04.2021 № 2765/0/192-21).

Оцінка ідентичності анотації та основних положень дисертації

Аналіз змісту анотації та основних положень тексту дисертаційного дослідження Кошелевої Людмили Єгорівни засвідчив їх повну ідентичність в частині формулювання мети, об'єкту, предмету, завдань, положень новизни, висновків до розділів, загальних висновків. Загалом зміст анотації відтворює інформацію про методологію дослідження, способи аргументації положень, основні ідеї тексту дисертації, викладені стисло.

Анотація не містить інформації, яка була б відсутньою в дисертації. Дисертація та оприлюднена анотація оформлені згідно з Вимогами до оформлення дисертації, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40, зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 03.02.2017 за № 155/30023.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

У цілому, відзначаючи позитивні складові поданої до захисту дисертації,

водночас, потрібно висловити деякі зауваження та побажання:

1. У розділі 1.1 «Еволюція теоретичних і практичних підходів до сутності публічного управління та адміністрування» автор детально розкриває поняття «публічне управління», «публічне адміністрування», розмежовує ці поняття, узагальнює еволюцію моделей публічного управління та адміністрування. зокрема: інформаційної, інтерактивної однонаправленої, інтерактивної двосторонньої і проактивної моделей. Водночас, на нашу думку у цьому розділі слід подати еволюція теоретичних і практичних підходів до сутності публічного управління та адміністрування соціалізації економіки України (виходячи з назву підрозділу), виокремити принципи, закономірності еволюційного розвитку публічного управління та адміністрування соціалізації економіки України. Це надало б можливість у подальших розділах більш конкретно обґрунтувати розвиток публічного управління та адміністрування соціалізації економіки України.

2. У розділі 1.2 «Методологічні підходи дослідження публічного управління та адміністрування соціалізації економіки» автором здійснено аналіз наукових підходів до поняття «соціалізація», «соціалізація економіки», виокремленні основні прояви «соціалізованої» економіки, визначені ефекти соціалізації економіки публічного адміністрування, принципи публічного адміністрування та ін. Водночас, «методологічні підходи» - це підходи щодо принципів, методів, шляхів й інших засобів вивчення, пізнання досліджуваних об'єктів. Тому, на нашу думку, автору слід було звернути увагу на засоби, інструменти та методи вивчення та пізнання «публічного управління та адміністрування соціалізації економіки». Або назву розділу викласти у такій редакції: «Систематизація наукових підходів до питання публічного управління та адміністрування соціалізації економіки».

3. У розділі 2.1 «Світові тенденції становлення публічного управління та адміністрування соціалізації економіки» виокремленні 5 моделей публічного адміністрування в зарубіжних країнах світу, зокрема: австралійська модель стабілізація системи державного управління, шведська модель забезпечення соціального захисту населення, німецька модель розмежування політики та адміністрування, японська модель децентралізація та інновації, американська модель незалежний статус регіонів. Здобувачка ґрунтовно охарактеризувала шведську та японську модель та обґрунтувала їх основні пріоритети, а також складові елементи. Водночас, слід було б ґрунтовно проаналізувати і решту моделей з метою обґрунтування схожих рис та відмінностей, а також виокремлення закономірностей розвитку з метою імплементації їх у національну систему публічного управління та адміністрування соціалізації

економіки України.

4. У розділі 2.2. «Національні організаційні аспекти публічного управління та адміністрування соціалізації економіки» автором проаналізовані проблеми змін і реформ у відносинах власності, наукові підходи до поняття «соціалізації економіки» (сторінка 122-124), а також визначені пропозиції щодо напрямів публічного управління та адміністрування соціалізації економіки України. Водночас, робота тільки б виграла якщо б автором були проаналізовані нормативно-правові засади, інституційні спроможності, механізми публічного управління та адміністрування соціалізації економіки з метою визначення сучасного стану розвитку публічного управління та адміністрування соціалізації економіки в Україні. Це дало б можливість виокремити сучасні проблеми публічного управління та адміністрування соціалізації економіки та визначити шляхи їх вирішення.

5. У розділі 3.1. «Механізм імплементації зарубіжного досвіду публічного управління та адміністрування соціалізації економіки в управлінську практику України» автор пропонує удосконалення публічного управління та адміністрування соціалізації економіки в Україні. Разом з тим, з метою систематизації зазначених пропозицій у дослідженні було б доцільно спиратися на позитивні практики та сильні сторони виокремлених у розділі 2.1 п'яти моделей публічного адміністрування в зарубіжних країнах світу, сформувані матрицю таких позитивних практик цих моделей та обґрунтувати можливості їх імплементації в національну модель публічного управління та адміністрування соціалізації економіки.

Водночас, висловлені зауваження та пропозиції, мають, в основному, рекомендаційний і дискусійний характер, впливають зі складності й багатогранності досліджуваної теми та окреслюють перспективні напрями подальших наукових розробок досліджуваної проблематики. Саме тому вони не знижують загальної позитивної оцінки наукового дослідження, його наукової та практичної цінності.

Загальний висновок та оцінка дисертації

Представлена на захист дисертаційна робота Кошелевої Людмили Єгорівни "Удосконалення публічного управління та адміністрування соціалізації економіки України" виконана на належному теоретико-методологічному рівні, є цілісним і завершеним самостійним науковим дослідженням, у якому вирішено важливе завдання в галузі науки "Публічне

управління та адміністрування". Дисертаційна робота містить раніше не захищені наукові положення, автором отримані нові науково обґрунтовані результати в галузі науки публічного управління та адміністрування. Оформлення дисертації, у цілому, з урахуванням зазначених вище зауважень, відповідає діючим нормативним документам.

Дисертація Кошелевої Людмили Єгорівни "Удосконалення публічного управління та адміністрування соціалізації економіки України" відповідає спеціальності 281 "Публічне управління та адміністрування" та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор – Кошелева Людмила Єгорівна, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 "Публічне управління та адміністрування".

Офіційний опонент:

доктор наук з державного управління, професор,

завідувач кафедри публічного управління

та адміністрування Університету

Григорія Сковороди в Переяславі

О. І. Пархоменко-Куцевіл

ПІДПИС *О. І. Пархоменко-Куцевіл*
Засвідчую:
Нач. ВК *О. І. Пархоменко-Куцевіл*